น้ำหลาก (Flood way) และพัฒนาศักยภาพคลองและระบบสูบน้ำ สำหรับพื้นที่เขตอุตสาหกรรม จะให้ความสำคัญกับระบบระบายน้ำ/น้ำเสีย และเสริมคันกั้นน้ำ เป็นต้น แนวทางการดำเนินงานประกอบด้วยแผนงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(๑) **พัฒนาระบบป้องกัน บรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ที่มีความสำคัญต่าง ๆ** เช่น แหล่งชุมชน นิคมอุตสาหกรรม มีระบบการป้องกันอุทกภัยที่ดีเพื่อเสริมกับแผนฟื้นฟูและปรับปรุงสิ่งก่อสร้างเดิม โดยไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง และชุมชนสามารถเข้าถึงการใช้ประโยชน์ในระบบป้องกันอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ จำเป็นจะต้องมีระบบการแก้ไขปัญหาการขัดแย้ง (Conflict resolution)

(๒) **พัฒนาระบบการเจรจากับชุมชนผู้ได้รับผลกระทบ** เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์อุทกภัย รวมทั้งจัดให้มีแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการของแต่ละหน่วยงานทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังเหตุการณ์ มีแผนอพยพเมื่อเกิดอุทกภัยอย่างเป็นระบบและทันต่อเหตุการณ์ และจัดเตรียมศูนย์อพยพอย่างเพียงพอ และมีแผนช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบและพื้นที่ได้รับผลกระทบทั้งในระหว่างเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ

(๓) **ให้มีระบบการสร้างคลังเครื่องมือ** โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่ให้เพียงพอ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่จำเป็นได้ทันต่อเหตุการณ์

(๔) **จัดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบระบบป้องกันที่ดำเนินการโดยเอกชน** เพื่อป้องกันผลกระทบต่อชุมชนโดยรอบ และระบบการป้องกันน้ำท่วมในภาพรวม

(๕) **จัดเตรียมแผนคุมนาคมเมื่อเกิดอุทกภัย** เพื่อให้ประชาชนสามารถมีทางเลือกในการเดินทางได้เหมาะสมกับสถานการณ์

(๖) **จัดให้มีระบบการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียจากน้ำท่วมขัง** เพื่อลดความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน

(๗) **ปรับปรุงเทศบัญญัติ** ข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อลดปัญหาอุทกภัย อาทิ ปัญหาการถมดิน การรุกล้ำทางน้ำ

(๘) **จัดทำแผนช่วยเหลือ ฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบและพื้นที่ได้รับผลกระทบทั้งในระหว่างเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ** โดยมีการปรับปรุงแผนป้องกันและบรรเทาภัย มีการกำหนดกระบวนการบรรเทาภัยอย่างเป็นระบบ ตลอดจนมีการฝึกอบรมและซักซ้อมภาคสนาม (Drill) เพื่อพร้อมรับสถานการณ์

(๙) **กำหนดแนวทางสำหรับสิ่งก่อสร้าง** (Guideline) เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน

๓.๔.๖ **แผนงานกำหนดพื้นที่รับน้ำนอง และมาตรการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการใช้พื้นที่เพื่อการรับน้ำ** โดยกำหนดพื้นที่รับน้ำนองในเขตเจ้าพระยาตอนบนและเจ้าพระยาตอนล่าง ฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่รับน้ำนองเพื่อใช้เป็นพื้นที่ชะลอน้ำหลากในภาวะวิกฤติ และจัดทำแผนการผันน้ำลงสู่พื้นที่รับน้ำนอง ร่วมกับการกำหนดมาตรการชดเชยความเสียหายเป็นกรณีพิเศษสำหรับพื้นที่ที่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่รับน้ำนอง โดยแผนการดำเนินงานมีวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน วัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) **วัตถุประสงค์**

(๑) เพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัยในพื้นที่ราบลุ่มน้ำเจ้าพระยา กรุงเทพและปริมณฑล

(๒) เพื่อสนับสนุนแผนการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่เสี่ยงตลอดบริเวณพื้นที่ราบลุ่มน้ำเจ้าพระยา กรุงเทพและปริมณฑล

(๓) เพื่อสามารถปรับรูปแบบการเกษตรและการใช้พื้นที่เกษตรกรรมในพื้นที่รับน้ำนองได้อย่างเป็นระบบ และช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่รับน้ำนองอย่างเหมาะสม

๒) **แนวทางการดำเนินงาน** ประกอบด้วย

(๑) **กำหนดพื้นที่รับน้ำนองในเขตเจ้าพระยาตอนบนและเจ้าพระยาตอนล่าง** ตั้งแต่เขื่อนหลัก ในพื้นที่ภาคเหนือ ตลอดจนสองฝั่งของลุ่มน้ำเจ้าพระยาที่สามารถใช้เป็นพื้นที่รับน้ำนองได้

(๒) **ฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่รับน้ำนองเพื่อใช้เป็นพื้นที่แก้มลิงธรรมชาติและชะลอน้ำหลากในภาวะวิกฤต** ได้แก่ บริเวณบึงบอระเพ็ด บึงสีไฟ ซึ่งปัจจุบันสภาพเสื่อมโทรมมาก จำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูและเชื่อมต่อกับแม่น้ำ รวมทั้งพัฒนาการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ให้เกิดความสมดุล ขณะที่พื้นที่ลุ่มต่ำตามธรรมชาติซึ่งเกิดน้ำท่วมซ้ำซากเป็นประจำทุกปีในเขตเกษตรชลประทานภาคกลางที่สามารถพัฒนาเป็นพื้นที่รับน้ำได้ เช่น ทุ่งท่าวุ้ง ทุ่งเชียงราก ทุ่งบางกลุ่ม เป็นต้น

(๓) **จัดทำแผนการผันน้ำลงสู่พื้นที่รับน้ำนอง** โดยการปรับตัวของระบบการเพาะปลูกพืช/การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยยึดหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ให้มีระยะเวลาที่สอดคล้องกับการทิ้งน้ำ การตั้งงบประมาณสนับสนุนสำหรับการจ่ายเป็นค่าชดเชยความเสียหายอย่างเหมาะสม รวมทั้งเสริมสร้างความเข้าใจและการยอมรับของประชาชนในพื้นที่ในการส่งเสริมให้เกิดความอยู่ดีมีสุขและความมั่นคงแก่เกษตรกร รวมถึงความมั่นใจและความมั่นคงของประชาสังคมเมือง และเศรษฐกิจของประเทศควบคู่กันไป

(๔) **กำหนดมาตรการชดเชยความเสียหายเป็นกรณีพิเศษสำหรับพื้นที่ที่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่รับน้ำ** โดยให้หน่วยงานที่เป็นผู้กำหนดพื้นที่รับน้ำเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการด้านการชดเชย ทั้งนี้ ควรจะเป็นการชดเชยในส่วนของรายได้ที่ขาดหายไป ไม่ใช่เป็นการชดเชยส่วนต่าง ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถดำเนินการบริหารจัดการได้อย่างเบ็ดเสร็จ รวมทั้งสนับสนุนการประกอบอาชีพเพื่อการอยู่ดีกินดีของผู้ได้รับผลกระทบ ทั้งด้านปัจจัยการผลิต และด้านการตลาด

๓.๔.๗ **แผนงานปรับปรุงองค์กรเพื่อบริหารจัดการน้ำ** ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) **วัตถุประสงค์** เพื่อให้มีองค์กรบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ ที่สามารถตัดสินใจได้อย่างฉับพลันในยามวิกฤติ ในลักษณะ Single command ในภาวะฉุกเฉินหรือเมื่อเกิดอุทกภัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๒) **แนวทางการดำเนินงาน**

(๑) ในระยะเร่งด่วนให้มีคณะกรรมการเฉพาะกิจ โดยมีนายกรัฐมนตรี หรือรองนายรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธานและมีรัฐมนตรีและปลัดกระทรวงจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ เพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัยในปี ๒๕๕๕ โดยมีหน้าที่ ติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยระยะเร่งด่วนที่หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมาย สั่งการในลักษณะ Single command ในภาวะฉุกเฉินหรือเมื่อเกิดอุทกภัย กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้เกิดเอกภาพในการแก้ปัญหาอุทกภัยในระยะเร่งด่วนตามแผน ตั้งแต่การบริหารจัดการเขื่อนหลัก การปรับปรุงประสิทธิภาพสิ่งก่อสร้าง เช่น การบริหารจัดการอาคารระบายน้ำ การดำเนินการตามแผนเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่ การจัดการด้านเครื่องมือ/เครื่องจักร อุปกรณ์ (Reserve forces) เพื่อรับมือกับภาวะฉุกเฉิน และสามารถสนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๒) ให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศแบบบูรณาการเป็นการถาวร เพื่อบริหารจัดการน้ำให้เป็นเอกภาพ มีลักษณะเป็น Single Command ในภาวะฉุกเฉินหรือเมื่อเกิดอุกภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๔.๘ **แผนงานสร้างความเข้าใจ การยอมรับ และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอุทกภัยขนาดใหญ่ของทุกภาคส่วน** ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) **วัตถุประสงค์** เพื่อให้การบริหารจัดการในการแก้ปัญหาอุทกภัย รวมถึงภัยพิบัติขนาดใหญ่อื่น ๆ ของภาครัฐ และภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ได้รับความร่วมมือจากชุมชน ประชาชน ทั้งในและนอกพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบด้วยดีและสามารถรับมือกับภัยพิบัติได้อย่างเหมาะสม

๒) **แนวทางการดำเนินงาน**

(๑) **รณรงค์ เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์** การมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการ ประชาชน และเอกชน เพื่อให้เกิดความตระหนัก สร้างองค์ความรู้ สร้างความเข้มแข็ง สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการ ประชาชน และเอกชน

(๒) **พัฒนาขีดความสามารถ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำ** เช่น คณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะกรรมการลุ่มน้ำสาขา องค์กรผู้ใช้น้ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(๓) **ฝึกอบรมราษฎร อาสาสมัคร** รวมทั้งจัดให้มีการฝึกซ้อม รับมือเมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆ

(๔) **เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชน** และผู้มีส่วนได้เสียผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งแผ่นพับ วิทยุ โทรทัศน์ที่ตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะ หอกระจายข่าว เพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ และรับรู้ถึงความก้าวหน้าของภาครัฐเกี่ยวกับแผนงานการบริหารจัดการน้ำ

(๕) **ปรับปรุงระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน** สำหรับให้คณะกรรมการด้านการบริหารจัดการในด้านต่างๆ ใช้เป็นหลักปฏิบัติในการบริหารจัดการ อาทิ คณะกรรมการจัดการภัยพิบัติด้านการเกษตร หรือคณะกรรมการบริหารจัดการสาธารณภัย หรือคณะกรรมการผจญอุทกภัย ให้สามารถดำเนินงานเพื่อการแก้ไขปัญหาได้ทันต่อเหตุการณ์และมีบทบาทในการทำงานมากขึ้น

๔. แผนปฏิบัติการเพื่อบรรเทาอุทกภัยระยะเร่งด่วน

แผนปฏิบัติการเพื่อบรรเทาอุทกภัยระยะเร่งด่วน ประกอบด้วย ๖ แผนหลัก ได้แก่ แผนงานบริหารจัดการเขื่อนเก็บน้ำหลักและการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำของประเทศประจำปี แผนงานฟื้นฟูและปรับปรุงประสิทธิภาพสิ่งก่อสร้างเดิมหรือตามแผนที่วางไว้แล้ว แผนงานพัฒนาคลังข้อมูล ระบบพยากรณ์และเตือนภัย แผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่ แผนงานกำหนดพื้นที่รับน้ำนองและมาตรการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการใช้พื้นที่เพื่อการรับน้ำ และแผนงานปรับปรุงองค์กรเพื่อบริหารจัดการน้ำ โดยแผนงานภายใต้แผนปฏิบัติการการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มีดังนี้

๔.๑ แผนงานบริหารจัดการเขื่อนเก็บกักน้ำหลัก และจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำของประเทศประจำปี

๔.๑.๑ **เป้าประสงค์** เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารจัดการน้ำของประเทศและเขื่อนสำคัญให้มีประสิทธิภาพ และเพิ่มขีดความสามารถการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยที่จะเกิดขึ้นในแต่ละปี

๔.๑.๒ **วิธีการดำเนินงาน** จัดทำแผนการบริหารจัดการเขื่อนเก็บกักน้ำหลัก และแผนบริหารจัดการน้ำของประเทศประจำปี ๒๕๕๕

๔.๑.๓ **หน่วยงานรับผิดชอบหลัก** กรมชลประทาน

๔.๑.๔ **หน่วยงานร่วมดำเนินการ** การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะอนุกรรมการติดตามและวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์น้ำ และคณะกรรมการ กยน.

๔.๑.๕ **ระยะเวลาดำเนินการ** รายงานความคืบหน้าต่อที่ประชุมคณะกรรมการ กยน. ภายในเดือนมกราคม ๒๕๕๕

๔.๒ **แผนงานฟื้นฟูและปรับปรุงประสิทธิภาพสิ่งก่อสร้างเดิมหรือตามแผนที่วางไว้**

๔.๒.๑ **เป้าประสงค์** เพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัย โดยการซ่อมแซม ปรับปรุง เตรียมความพร้อม อาคาร สิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้สามารถใช้การได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น อาคารบังคับน้ำ คันป้องกันน้ำ ระบบระบายน้ำต่างๆ ได้แก่ ท่อ คลอง ประตูระบายน้ำ และสถานีสูบน้ำ โดยมีการจัดลำดับความสำคัญเชิงพื้นที่/จังหวัด (area based) ความเสี่ยงภัยและสอดคล้องกับหลักวิชาการ

๔.๒.๒ **วิธีการดำเนินงาน** ในการดำเนินการฟื้นฟูและปรับปรุงประสิทธิภาพสิ่งก่อสร้างเดิมหรือตามแผนที่วางไว้ เพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยนั้น คณะอนุกรรมการด้านการวางแผนและกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาระยะเร่งด่วนได้กำหนดแผนงาน และงบประมาณไว้ ประกอบด้วย ๗ หน่วยงาน ๓๒ งาน วงเงิน ๑๗,๑๒๖.๐๕ ล้านบาท แบ่งเป็น ปี ๒๕๕๕ วงเงิน ๑๒,๖๑๐.๓๕ ล้านบาท และปี ๒๕๕๖ วงเงิน ๔,๕๑๕.๗๐ ล้านบาท โดยสรุป ดังนี้

๑) **ปรับปรุงคันกั้นน้ำ อาคารบังคับน้ำ ระบบระบายน้ำ ให้มีประสิทธิภาพ ในพื้นที่ทั่วไป** ที่เน้นการปรับปรุง ซ่อมแซม และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเดิม รวมทั้งระบบระบายน้ำหรือก่อสร้างใหม่เพื่อเสริมประสิทธิภาพของโครงข่ายระบบระบายน้ำ ทั้งนี้มีเป้าหมายดำเนินการในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลาง โดยเพิ่มประสิทธิภาพทางระบายน้ำของคูน้ำทั้ง ๒ ข้างทาง ยกระดับถนนทางหลวงและทางหลวงชนบทบางสายเป็นคันกั้นน้ำ งานซ่อมแนวป้องกันแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกน้อย และคลองมหาสวัสดิ์ และงานซ่อมแซมอาคารบังคับน้ำที่ได้รับความเสียหาย ซึ่งประกอบด้วย ๘ งาน วงเงิน ๑๑,๕๗๘.๕๒ ล้านบาท แบ่งเป็น ปี ๒๕๕๕ วงเงิน ๗,๐๖๒.๘๒ ล้านบาท และปี ๒๕๕๖ วงเงิน ๔,๕๑๕.๗ ล้านบาท ดังนี้

(๑) งานป้องกันน้ำล้นจากแม่น้ำ/ปรับปรุงคันกั้นน้ำ วงเงิน ๔,๔๖๒.๔๗ ล้านบาท แบ่งเป็น ปี ๒๕๕๕ วงเงิน ๒,๖๑๗.๗๗ ล้านบาท และปี ๒๕๕๖ วงเงิน ๑,๘๔๔.๗ ล้านบาท

(๒) งานเพิ่มประสิทธิภาพ : ปรับปรุงอาคาร/ขุดลอก/เครื่องสูบน้ำ/ขยะ/เครื่องจักร วงเงิน ๔,๑๙๐.๖๕ ล้านบาท แบ่งเป็น ปี ๒๕๕๕ วงเงิน ๓,๐๗๕.๖๕ ล้านบาท และปี ๒๕๕๖ วงเงิน ๑,๑๑๕ ล้านบาท

(๓) งานระบบเสริมในพื้นที่เศรษฐกิจ (นิคมอุตสาหกรรม) วงเงิน ๑,๘๘๓ ล้านบาท แบ่งเป็น ปี ๒๕๕๕ วงเงิน ๓๒๗ ล้านบาท และปี ๒๕๕๖ วงเงิน ๑,๕๕๖ ล้านบาท

(๔) งานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ/เตือนภัย : โทรมาตรและจัดทำค่าระดับคันกั้นน้ำ วงเงิน ๕๘๐ ล้านบาท

(๕) งานซ่อมแนวป้องกันแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกน้อย และคลองมหาสวัสดิ์ จำนวน ๕ จุด วงเงิน ๑๑๓.๔ ล้านบาท

(๖) งานยกระดับถนนสาย อย. ๒๐๔๕ แยก ทล.๓๒-แยก ทล.๓๐๕๖ วงเงิน ๒๘๙ ล้านบาท

(๗) งานยกระดับถนนสาย อย. ๓๐๑๓ แยก ทล.๓๔๗-นครหลวง วงเงิน ๕๐ ล้านบาท

(๘) งานก่อสร้างถนนเพื่อเป็นคันกั้นน้ำแฟคตอรี่แลนด์วังน้อย วงเงิน ๑๐ ล้านบาท

๒) **ปรับปรุงทางระบายน้ำ ขุดคลอง ขจัดสิ่งกีดขวางในคูคลอง และทางระบายน้ำ** ที่เน้นการปรับปรุงคูคลองและทำความสะอาดทางน้ำสาธารณะในเขตกรุงเทพและปริมณฑล ขุดลอกคลองใต้สะพานรถไฟข้ามคลอง ขุดลอกท่อลอดทางรถไฟสายเหนือ และขุดลอกคลองยืมทางรถไฟที่ชาวบ้านถมทิ้งและกำจัดวัชพืชที่ขึ้นคลุมทั้งหมด ขุดลอกคลองส่งน้ำในเขตพื้นที่ชลประทานของภาคกลาง รวมถึงบริเวณสันดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยา และปากแม่น้ำท่าจีน ซึ่งประกอบด้วย ๑๕ งาน วงเงิน ๑,๖๙๕.๒๗ ล้านบาท ดังนี้

(๑) งานขุดลอกคลอง จำนวน ๒๙ คลอง วงเงิน ๖๗.๘๒ ล้านบาท

(๒) งานปรับปรุงและขุดลอกทางระบายน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานคร วงเงิน ๑๘๘.๑ ล้านบาท

(๓) งานปรับปรุงและขุดลอกทางระบายน้ำในพื้นที่นครปฐม วงเงิน ๓๓.๖ ล้านบาท

(๔) งานปรับปรุงและขุดลอกทางระบายน้ำในพื้นที่นนทบุรี วงเงิน ๒๔๐ ล้านบาท

(๕) งานปรับปรุงและขุดลอกทางระบายน้ำในพื้นที่ปทุมธานี วงเงิน ๕๒๕ ล้านบาท

(๖) งานปรับปรุงและขุดลอกทางระบายน้ำในพื้นที่สมุทรสาคร วงเงิน ๓๐ ล้านบาท

(๗) งานปรับปรุงและขุดลอกทางระบายน้ำในพื้นที่สิงห์บุรี วงเงิน ๑๖.๕ ล้านบาท

(๘) งานปรับปรุงและขุดลอกทางระบายน้ำในพื้นที่สุพรรณบุรี วงเงิน ๓.๖ ล้านบาท

(๙) งานปรับปรุงและขุดลอกทางระบายน้ำในพื้นที่พระนครศรีอยุธยา วงเงิน ๑๔๒ ล้านบาท

(๑๐) งานขุดลอกคลองใต้สะพานรถไฟ ที่ กม.๒๔+๕๔๑ สายเหนือ วงเงิน ๐.๑๘ ล้านบาท

(๑๑) งานขุดลอกคลองใต้สะพานรถไฟข้ามคลอง จำนวน ๙ แห่ง สายตะวันออก วงเงิน ๖.๗๒๔ ล้านบาท

(๑๒) งานขยายและก่อสร้างสะพานรถไฟข้ามคลอง จำนวน ๔ แห่ง สายวงเวียนใหญ่-มหาชัย วงเงิน ๗๑.๖๘ ล้านบาท

(๑๓) งานขุดลอกคลองยืมทางรถไฟ ที่ชาวบ้านถมทิ้ง และวัชพืชขึ้นคลุมทั้งหมด วงเงิน ๙๒.๘๗ ล้านบาท

(๑๔) งานโครงการขุดลอกคลองสันดอนปากแม่น้ำเจ้าพระยา วงเงิน ๑๔๔ ล้านบาท

(๑๕) งานโครงการขุดลอกคลองสันดอนปากแม่น้ำท่าจีน วงเงิน ๑๓๓.๒ ล้านบาท

๓) **เพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำและบริหารจัดการน้ำหลากในพื้นที่เฉพาะ** ที่มีแผนการดำเนินการหรือมีระบบบริหารจัดการน้ำเดิม โครงการพัฒนาพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเป็นพื้นที่แก้มลิงทุ่งรังสิต งานติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำดีเซล งานติดตั้งเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าชนิดจุ่ม งานเพิ่มประสิทธิภาพสถานีสูบน้ำ งานติดตั้งเครื่องวัดอัตราการไหลของน้ำ ซึ่งประกอบด้วย ๘ งาน วงเงิน ๒,๙๘๔.๐๕ ล้านบาท ดังนี้

(๑) งานติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำไฟฟ้าแรงดันสูง จำนวน ๒๕ เครื่อง วงเงิน ๖๕.๗๕ ล้านบาท

(๒) งานติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำดีเซล จำนวน ๓๕ เครื่อง วงเงิน ๑๒๒.๕ ล้านบาท

(๓) งานติดตั้งเครื่องสูบน้ำไฟฟ้าชนิดจุ่ม จำนวน ๔๒ เครื่อง วงเงิน ๒๖๒.๑๔ ล้านบาท

(๔) งานเพิ่มประสิทธิภาพสถานีสูบน้ำ วงเงิน ๔๔๒.๑๖๕ ล้านบาท

(๕) งานติดตั้งเครื่องวัดอัตราการไหลของน้ำ จำนวน ๑๕ คลอง วงเงิน ๒๒.๕ ล้านบาท

(๖) งานเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในพื้นที่ปทุมธานี-แก้ไขพื้นที่รอบนิคมอุตสาหกรรม วงเงิน ๑๗๐ ล้านบาท

(๗) งานเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในพื้นที่พระนครศรีอยุธยา-แก้ไขพื้นที่รอบนิคมอุตสาหกรรม วงเงิน ๑,๗๐๐ ล้านบาท

(๘) งานการพัฒนาพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเป็นพื้นที่แก้มลิงทุ่งรังสิต วงเงิน ๙ ล้านบาท

๔) **เสริมคันกั้นน้ำและการดำเนินการตามแนวพระราชดำริ** โดยเสริมคันกั้นน้ำตามแนวพระราชดำริ ซึ่งปัจจุบันมีการทรุดตัวไปมาก ทำให้ประสิทธิภาพการป้องกันน้ำท่วมลดลง จำเป็นต้องเร่งฟื้นฟูโดยด่วน รวมถึงคั้นกั้นพระราชดำริ

ด้านตะวันออก ซึ่งประกอบด้วย ๑ งาน ได้แก่ งานเสริมคันแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกน้อย คลองมหาสวัสดิ์ และคันกั้นน้ำพระราชดำริด้านตะวันออก วงเงิน ๘๖๘.๒ ล้านบาท

(๑) **หน่วยงานรับผิดชอบ** คณะอนุกรรมการด้านการวางแผนและกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาระยะเร่งด่วน

(๒) **หน่วยงานร่วมดำเนินการ** กรมชลประทาน กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท กรมเจ้าท่า กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร และการรถไฟแห่งประเทศไทย

(๓) **ระยะเวลาดำเนินการ** มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำรายละเอียดโครงการเพื่อเสนอคณะกรรมการ กยน. และคณะรัฐมนตรีพิจารณา ภายในเดือนมกราคม ๒๕๕๕

อย่างไรก็ตาม ในช่วงที่ผ่านมาคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติแผนงานที่เกี่ยวข้องกับการซ่อมแซมอาคารชลประทาน และระบบชลประทาน ของกรมชลประทานไปแล้วบางส่วนแล้ว สรุปได้ดังนี้

- **<u>ครั้งที่ ๑</u>** คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ ได้อนุมัติหลักการแผนงานซ่อมแซมอาคารหัวงานของเขื่อน อ่างเก็บน้ำ ฝาย ประตูระบายน้ำ ซ่อมแซมคลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ อาคารบังคับน้ำ คันกั้นน้ำ ของกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในกรอบวงเงิน ๑,๑๖๐.๑๒ ล้านบาท และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๔ ประธานกรรมการเพื่อให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟู เยียวยา ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์อุทกภัย (กฟย.) ได้เห็นชอบผลการพิจารณาแผนงานดังกล่าวร่วมกันของสำนักงบประมาณและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอนุมัติเงินงบประมาณการฟื้นฟูเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์อุทกภัยสำหรับโครงการที่ดำเนินการได้ทันทีภายในเดือนมกราคม ๒๕๕๕ (เพิ่มเติม) จำนวน ๕๕๑ รายการ เป็นเงิน ๑,๑๔๒.๖๒ ล้านบาท เพื่อดำเนินการซ่อมแซมอาคารชลประทาน และระบบชลประทาน (อ่างเก็บน้ำ ฝาย ประตูระบายน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ และอาคารบังคับน้ำ) ที่ได้รับความเสียหายให้กลับสู่สภาพเดิมพร้อมใช้งาน และให้กรมชลประทานดำเนินการต่อไปได้
- **<u>ครั้งที่ ๒</u>** เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา หลังจากผ่านการพิจารณาจาก กฟย. แล้ว เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๕ ที่มีมติเห็นชอบแผนงาน/โครงการให้ความช่วยเหลือฟื้นฟู เยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์อุทกภัยด้านโครงสร้างพื้นฐานด้านแหล่งน้ำและระบบชลประทาน ของกรมชลประทาน ตามโครงการซ่อมแซมอาคารหัวงาน (เขื่อน อ่างเก็บน้ำ ฝาย ประตูระบายน้ำ) ซ่อมแซมคลองส่งน้ำ คลอง

ระบายน้ำ อาคารบังคับน้ำและระบบชลประทานอื่นๆ จำนวน ๙๙๖ รายการ วงเงิน ๒,๙๔๗.๕๗ ล้านบาท

- ปัจจุบัน กรมชลประทานอยู่ระหว่างการจัดทำโครงการ วงเงิน ๑,๖๙๒ ล้านบาท เพื่อเสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะกรรมการฯ ที่เกี่ยวข้องตามขั้นตอนต่อไป

๔.๓ **แผนงานพัฒนาคลังข้อมูล ระบบพยากรณ์และเตือนภัย**

๔.๓.๑ **เป้าประสงค์** เพื่อให้มีแผนเพื่อการพัฒนาคลังข้อมูลแห่งชาติที่เป็นเอกภาพในการบริหารจัดการน้ำ แผนการพัฒนาระบบและแบบจำลองด้านน้ำ และแผนการพัฒนาระบบการเตือนภัย ที่มีประสิทธิภาพแม่นยำ และเข้าถึงหน่วยงานและประชาชนในพื้นที่

๔.๓.๒ **วิธีการดำเนินงาน** ในระยะเร่งด่วน จะมีการจัดทำแผนการพัฒนาและดำเนินงานใน ๓ ด้าน ดังนี้

๑) **การจัดทำแผนการพัฒนาและจัดตั้งคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ** เพื่อเป็นศูนย์กลางข้อมูลด้านน้ำของประเทศ ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทางอุตุนิยมวิทยา อุทกวิทยา ชั้นข้อมูลภูมิประเทศและภูมิสารสนเทศ ภาพถ่ายจากดาวเทียม รวมทั้งข้อมูลการบริหารจัดการน้ำ โดยการเชื่อมโยงกับหน่วยงานเจ้าของหรือผู้ผลิตข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ระบบข้อมูลน้ำมีความเป็นเอกภาพ

๒) **การจัดทำแผนการปรับปรุงระบบแบบจำลองเพื่อการพยากรณ์ด้านน้ำ** เพื่อให้การพยากรณ์น้ำถูกต้องแม่นยำ

๓) **การจัดทำแผนการปรับปรุงระบบการเตือนภัยของประเทศ** ให้เป็นองค์กรที่สามารถติดตามและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อสามารถสื่อสารและแจ้งเตือนภัยด้านน้ำท่วมและภัยแล้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแม่นยำ ทันต่อเหตุการณ์ และสอดคล้องกับข้อเท็จจริง โดยให้มีระบบโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ที่สามารถติดตามสถานการณ์น้ำและมีระบบเปิดปิดประตูน้ำระยะไกล (Auto Gate) สั่งการการระบายน้ำ ณ จุดต่างๆ แบบ real-time จากส่วนกลาง (Control Room)

๔.๓.๓ **หน่วยงานรับผิดชอบ**

๑) **แผนการพัฒนาและจัดตั้งคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ** มอบหมาย นายปลอดประสพ สุรัสวดี เป็นผู้รับผิดชอบหลัก

๒) **แผนการปรับปรุงระบบแบบจำลองเพื่อการพยากรณ์ด้านน้ำ** มอบหมายกรมชลประทาน เป็นหน่วยงานหลัก

๓) **แผนการปรับปรุงระบบการเตือนภัยของประเทศ** มอบหมาย นายปลอดประสพ สุรัสวดี ร่วมกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ)

๔.๓.๔ **หน่วยงานร่วมดำเนินการ**

๑) **การพัฒนาและจัดตั้งคลังข้อมูล**น้ำแห่งชาติ มอบหมายให้นายปลอดประสพ สุรัสวดี เป็นเจ้าภาพ ร่วมกับกรมแผนที่ทหาร องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น (JICA) คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และ นายรอยล จิตรดอน

๒) **การปรับปรุงแบบจำลองด้านน้ำเพื่อการพยากรณ์** มอบหมายให้กรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับบริษัทที่ปรึกษาหรือสถาบันการศึกษา

๓) **การปรับปรุงระบบการเตือนภัยของประเทศ** มอบหมาย นายปลอดประสพ สุรัสวดี หารือกับกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ)

๔.๓.๕ **ระยะเวลาดำเนินการ**

๑) **แผนการพัฒนาและจัดตั้งคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ** แล้วเสร็จภายในเดือนมกราคม ๒๕๕๕

๒) **แผนการปรับปรุงแบบจำลองด้านน้ำเพื่อการพยากรณ์ และแผนการปรับปรุงระบบการเตือนภัยของประเทศ** ให้แล้วเสร็จภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕

๔.๔ **แผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่**

๔.๔.๑ **เป้าประสงค์** เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่สำคัญ เช่น แหล่งชุมชน นิคมอุตสาหกรรม แหล่งมรดกวัฒนธรรม หรือเป็นพื้นที่สำคัญในภาพรวม เช่น พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ฯลฯ ให้มีความสามารถในการป้องกัน บรรเทาปัญหาอุทกภัย รวมทั้งการเตรียมพร้อมรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอุทกภัย

๔.๔.๒ **วิธีการดำเนินงาน** ดำเนินงานใน ๒ ด้าน ซึ่งมีแผนการปฏิบัติงาน ดังนี้

๑) **บูรณาการแผนการดำเนินงาน**และจัดทำข้อเสนอแผนเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับพื้นที่เศรษฐกิจและอุตสาหกรรม และพื้นที่เมือง

๒) **ปรับปรุงแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย** ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งอาจแบ่งเป็นแผนความช่วยเหลือเบื้องต้น แผนบรรเทาความเสียหาย และแผนบริหารจัดการน้ำท่วมและน้ำเสีย ทั้งนี้ สามารถพิจารณาจัดจ้างที่ปรึกษาระดับมืออาชีพให้ทำการศึกษารายละเอียดของข้อเสนอแผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่ได้

๔.๔.๓ **หน่วยงานรับผิดชอบ** กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงกลาโหม

๔.๔.๔ **หน่วยงานร่วมดำเนินการ** กระทรวงอุตสาหกรรม กรุงเทพมหานคร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนในพื้นที่เสี่ยง

๔.๔.๕ **ระยะเวลาดำเนินการ** จัดทำแผนเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่และการปรับปรุงแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้แล้วเสร็จ ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕

๔.๕ **แผนงานกำหนดพื้นที่รับน้ำนองและมาตรการเยียวยา**

๔.๕.๑ **เป้าประสงค์** เพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอุทกภัย และสนับสนุนแผนการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่เสี่ยงตลอดบริเวณพื้นที่ราบลุ่มน้ำเจ้าพระยา กรุงเทพฯ และปริมณฑล รวมทั้ง สามารถปรับรูปแบบการเกษตรและการใช้พื้นที่เกษตรกรรมในพื้นที่รับน้ำนองได้อย่างเป็นระบบ และช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่รับน้ำนองอย่างเหมาะสม

๔.๕.๒ **วิธีการดำเนินงาน** ให้บูรณาการการจัดทำแผนงานการกำหนดพื้นที่รับน้ำนองและมาตรการเยียวยา

๔.๕.๓ **หน่วยงานรับผิดชอบ** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๔.๕.๔ **หน่วยงานร่วมดำเนินการ** กระทรวงมหาดไทย

๔.๕.๕ **ระยะเวลาดำเนินการ** จัดทำแผนงานกำหนดพื้นที่รับน้ำนองและมาตรการเยียวยาให้แล้วเสร็จ ภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๕

๔.๖ **แผนงานปรับปรุงองค์กรเพื่อบริหารจัดการน้ำ**

๔.๖.๑ **เป้าประสงค์** เพื่อให้มีองค์กรบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ และมีลักษณะเป็น Single Command Authority สามารถตัดสินใจได้อย่างฉับพลันในยามวิกฤติ และสามารถดำเนินการตามแผนบริหารจัดการน้ำระยะเร่งด่วนและระยะยาว

๔.๖.๒ **วิธีการดำเนินงาน** จัดการประชุมหารือระหว่างคณะกรรมการ กยน. และคณะกรรมการ กยอ. เพื่อจัดทำข้อเสนอแผนงานการปรับปรุงองค์กรเพื่อบริหารจัดการน้ำ และให้มีคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อติดตามการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาอุทกภัยระยะเร่งด่วน ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน คณะทำงานประกอบด้วย ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปลัดกระทรวงคมนาคม โดยมีสำนักงานคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ส.กยน.) เป็นฝ่ายเลขานุการ

๔.๖.๓ **หน่วยงานรับผิดชอบ** สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๔.๖.๔ **หน่วยงานร่วมดำเนินการ** คณะกรรมการ กยน. คณะกรรมการ กยอ. กระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม และ ส.กยน.

๔.๖.๕ **ระยะเวลาดำเนินการ** มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำรายละเอียดโครงการเพื่อเสนอคณะกรรมการ กยน. และคณะรัฐมนตรีพิจารณา ภายในเดือนมกราคม ๒๕๕๕

๕. แผนปฏิบัติการบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำแบบบูรณาการและยั่งยืน (กรณีลุ่มน้ำเจ้าพระยา)

๕.๑ แนวคิด

การบริหารจัดการน้ำทั้งประเทศจำเป็นต้องดำเนินการในระดับลุ่มน้ำและครอบคลุมทุกลุ่มน้ำในประเทศทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนและมีการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำทั้งในระยะสั้นและระยะยาวและแผนปฏิบัติการเร่งด่วน เพื่อรองรับปัญหาอุทกภัยที่อาจเกิดขึ้น โดยมีแนวคิดในการบริหารจัดการเพื่อแก้ไขอุทกภัยในแต่ละระดับดังนี้

๕.๑.๑ **พื้นที่ต้นน้ำ** ให้ความสำคัญกับการชะลอน้ำ ด้วยการเก็บกักน้ำในช่วงน้ำหลากด้วยการสร้างฝายชะลอน้ำ เขื่อนเก็บกักน้ำ รวมทั้งการปลูกหญ้าแฝก เพื่อดูดซับน้ำและชะลอความเร็วของน้ำไม่ให้ไหลบ่าอย่างรุนแรงเข้าสู่พื้นที่ตอนล่าง รวมทั้งยังช่วยรักษาความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่าต้นน้ำและเป็นการป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ตลอดจนช่วยป้องกันดินถล่ม

๕.๑.๒ **พื้นที่กลางน้ำ** ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการน้ำ เพื่อป้องกันความเสียหายอันเนื่องมาจากอุทกภัยให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด ด้วยการประยุกต์ใช้แนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ในการบริหารจัดการ ร่วมกับการบริหารจัดการประตูระบายน้ำเพื่อเปิด-ปิด และระบายน้ำตลอดแนวพื้นที่กลางน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ และจัดทำแนวคลองกั้นน้ำในบริเวณพื้นที่สำคัญและเขตเศรษฐกิจ อาทิ โรงพยาบาล โบราณสถานและพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ

๕.๑.๓ **พื้นที่ปลายน้ำ** ให้ความสำคัญกับการเร่งระบายน้ำและการผลักดันน้ำ โดยการเร่งแก้ไขอุปสรรคในการระบายน้ำ ได้แก่ ถนน สิ่งก่อสร้างในลำน้ำที่ขวางการระบายน้ำ รวมถึงการกำจัดวัชพืชน้ำและผักตบชวา เป็นต้น ร่วมกับดำเนินการติดตั้งอุปกรณ์และเครื่องผลักดันน้ำออกสู่ทะเล

๕.๒ วัตถุประสงค์

๕.๒.๑. เพื่อป้องกัน บรรเทา และลดความเสียหายที่เกิดขึ้นจากอุทกภัยขนาดกลางถึงขนาดใหญ่

๕.๒.๒. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเตือนภัย และการบริหารจัดการในยามคับขัน

๕.๒.๓. เพื่อสร้างความมั่นใจ ความมั่นคง เพิ่มรายได้ ในการดำรงชีวิตของเกษตรกร สังคมเมือง และเศรษฐกิจของประเทศ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ดิน และป่าไม้ให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน

๕.๓ เป้าหมายและแนวทางการดำเนินการ

การดำเนินงานเพื่อแก้ไขและบรรเทาความเสียหายอันเนื่องมาจากปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะรัฐบาลจะดำเนินการภายใต้คณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ หรือ กยน. ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินงาน รวมถึงแนวทางและพื้นที่ดำเนินการ ดังนี้

๕.๓.๑. เป้าหมาย

๑) ระยะสั้น ได้แก่ การลดระดับความเสียหายและการป้องกันที่อาจจะเกิดขึ้นจากอุทกภัยเช่นที่เกิดในปี ๒๕๕๕ หรือหากเกิดอุทกภัยจะต้องให้มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมน้อยที่สุด

๒) ระยะยาว ได้แก่ การปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการและยั่งยืน เพื่อสร้างความมั่นคง เพิ่มรายได้ ในการดำรงชีวิตของเกษตรกร สังคมเมือง และเศรษฐกิจของประเทศ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ดิน และป่าไม้ให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืน

๕.๓.๒. **พื้นที่ดำเนินการ** มีพื้นที่ดำเนินการในบริเวณลุ่มน้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยมากที่สุด ในขณะที่การแก้ไขปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำอื่น ๆ จะพิจารณาดำเนินการในระยะต่อไป

๕.๔ สาระสำคัญของร่างแผนปฏิบัติการบรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำแบบบูรณาการและยั่งยืน (กรณีลุ่มน้ำเจ้าพระยา)

การดำเนินงานเพื่อแก้ไขและบรรเทาความเสียหายอันเนื่องมาจากปัญหาอุทกภัยที่ได้ดำเนินการภายใต้คณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ภายใต้แผนการบริหารจัดการน้ำปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖ ประกอบด้วยแผนการดำเนินงานที่สำคัญ ๘ แผนงาน ได้แก่

๕.๔.๑ แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าและระบบนิเวศ

๑) **เป้าประสงค์** เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งสำคัญในการดูดซับและชะลอน้ำ ซึ่งปัจจุบันมีสภาพเสื่อมโทรมก่อให้เกิดความไม่สมดุลในระบบนิเวศ ในขณะเดียวกันให้มีการพัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำเพิ่มเติมตามศักยภาพของพื้นที่และแผนการใช้ประโยชน์ที่ดินให้สอดคล้องกันสภาพภูมิสังคม

๒) **วิธีการดำเนินงาน** ประกอบด้วยตัวอย่างโครงการ วงเงิน ๖๐,๐๐๐ ล้านบาท

(๑) โครงการฟื้นฟู และอนุรักษ์ดินต้นน้ำ โดยการปลูกป่า การฟื้นฟูป่าต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ สร้างฝายแม้ว และอนุรักษ์ดินต้นน้ำ ของแม่น้ำปิง วัง ยม น่าน สะแกกรัง ท่าจีน และป่าสัก โดยจัดทำโครงการตั้งแต่ปีที่ ๑ (๒๕๕๕)

(๒) โครงการสร้างอ่างเก็บน้ำในลุ่มน้ำยม ลุ่มน้ำสะแกกรัง ลุ่มน้ำน่าน ลุ่มน้ำป่าสัก เช่น อ่างในลุ่มน้ำยม โครงการแม่วงก์ เป็นต้น จัดทำโครงการในปีที่ ๑ (๒๕๕๕)

๓) **หน่วยงานรับผิดชอบ** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๔) **ระยะเวลาดำเนินการ** ตั้งแต่ปีที่ ๑ เป็นต้นไป

๕.๔.๒ **แผนงานบริหารจัดการเขื่อนเก็บกักน้ำหลัก และการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำของประเทศประจำปี** ให้สามารถป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยที่จะเกิดขึ้นในแต่ละปี โดยมีวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) **เป้าประสงค์** เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารจัดการน้ำของประเทศและในเขื่อนสำคัญให้มีประสิทธิภาพ และเพิ่มขีดความสามารถการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยที่จะเกิดขึ้นในแต่ละปี

๒) **วิธีการดำเนินงาน** ประกอบแผนงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(๑) **พัฒนาแผนการบริหารน้ำในเขื่อนสำคัญในลุ่มน้ำสำคัญ** อาทิ ลุ่มน้ำปิง วัง ยม น่าน เจ้าพระยา ป่าสัก สะแกกรัง ท่าจีน เป็นต้น โดยมีเขื่อนที่สำคัญ เช่น เขื่อนภูมิพล สิริกิติ์ ป่าสักชลสิทธิ์ เจ้าพระยา เป็นต้น ด้วยการปรับปรุงเกณฑ์ควบคุมระดับน้ำ (Rule Curve) ให้สะท้อนดุลในการบริหารน้ำระหว่างการเกษตร การบริโภค อุตสาหกรรม การป้องกันน้ำท่วม การรักษาระบบนิเวศทางน้ำ และมีระบบการบริหารจัดการน้ำในเขื่อนที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์น้ำในแต่ละปี เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอุทกภัยเช่นเดียวกับปี ๒๕๕๔ ตลอดจนป้องกันการเกิดภาวะภัยแล้งที่อาจเกิดขึ้นในระยะต่อไป

(๒) **จัดทำแผนการบริหารจัดการน้ำในกรณีต่าง ๆ (Scenario)** เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการเตรียมความพร้อมในการแก้ไขปัญหาอุทกภัยได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ โดยมีการบูรณาการในเชิงหน่วยงานและเชิงพื้นที่ของทุกลุ่มน้ำที่มีโครงข่ายเชื่อมโยงกัน

(๓) **นำเสนอข้อมูลน้ำและที่เกี่ยวข้องสู่สาธารณชนต่าง ๆ** ให้รับทราบอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง เพื่อสร้างการรับรู้และมีความตระหนักในการเตรียมการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยได้อย่างทันสถานการณ์ และลดผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สิน

๓) **หน่วยงานรับผิดชอบ** กรมชลประทาน

๔) **หน่วยงานร่วมดำเนินการ** การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

๕) **ระยะเวลาดำเนินการ** ตั้งแต่ปีที่ ๑ เป็นต้นไป

๕.๔.๓ **แผนงานฟื้นฟูและปรับปรุงประสิทธิภาพสิ่งก่อสร้างเดิมหรือตามแผนที่วางไว้** เพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาน้ำท่วม โดยมีวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) **เป้าประสงค์** เพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัย โดยการซ่อมแซม ปรับปรุง เตรียมความพร้อม อาคาร สิ่งก่อสร้างและอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้สามารถใช้การได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น อาคารบังคับน้ำ คันป้องกันน้ำท่วม ระบบระบายน้ำต่าง ๆ ได้แก่ ท่อ คลอง ประตูระบายน้ำ และสถานีสูบน้ำ ทั้งนี้ ในการดำเนินงานจะต้องจัดลำดับความสำคัญเชิงพื้นที่/จังหวัด (Area based)/ความเสี่ยงภัยและสอดคล้องกับหลักวิชาการ

๒) **วิธีการดำเนินงาน** ประกอบด้วยแผนงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ๔ แผนงานย่อย ได้แก่

(๑) **ปรับปรุงคันกั้นน้ำ อาคารบังคับน้ำ ระบบระบายน้ำ ให้มีประสิทธิภาพในพื้นที่ทั่วไป** โดยปรับปรุง ซ่อมแซม และก่อสร้างอาคารบังคับน้ำเดิม รวมทั้งระบบระบายน้ำหรือก่อสร้างใหม่เพื่อเสริมประสิทธิภาพของโครงข่ายระบบระบายน้ำ การดำเนินงานจะต้องจัดลำดับความสำคัญเชิงพื้นที่และสอดคล้องกับหลักวิชาการ

(๒) **ปรับปรุงทางระบายน้ำ ขุดคลอง ขจัดสิ่งกีดขวางในคูคลอง และทางระบายน้ำ** โดยการฟื้นฟูและพัฒนาแม่น้ำ คู คลอง พื้นที่แก้มลิงธรรมชาติ ปรับปรุงคูคลอง และขจัดสิ่งกีดขวางในคูคลอง และทางระบายน้ำ รวมทั้งทำความสะอาดทางน้ำสาธารณะ

(๓) **เพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำและบริหารจัดการน้ำหลากในพื้นที่เฉพาะ**ที่มีแผนการดำเนินการหรือมีระบบบริหารจัดการน้ำที่มีอยู่เดิม โดยมีตัวอย่างโครงการที่สำคัญ วงเงิน ๑๗๗,๐๐๐ ล้านบาท ดังนี้

- โครงการจัดทำทางน้ำหลาก (floodway) และหรือทางผันน้ำ (flood diversion channel) ขนาดไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ ลูกบาศก์เมตร/วินาที รวมทั้งถนนและอาคารองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อรับน้ำหลากจากแม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำเจ้าพระยาไปทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา หรือทั้งสองฝั่ง โดยจัดทำโครงการในปีที่ ๑ (๒๕๕๕)

- โครงการจัดทำผังการใช้ที่ดิน/และการใช้ประโยชน์ที่ดินในผัง รวมทั้งจัดทำพื้นที่ปิดล้อม (คันริมแม่น้ำ/และระบบระบายน้ำ) ของพื้นที่ชุมชน พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม ในพื้นที่ปิดล้อมพื้นที่เศรษฐกิจหลัก ขุดลอกปรับปรุงคันดิน และเสริมคันกั้นน้ำ โดยเริ่มโครงการตั้งแต่ปีที่ ๑ (๒๕๕๕)

- โครงการปรับปรุงสภาพลำน้ำสายหลัก และคันริมแม่น้ำส่วนที่เหลือ โครงการตั้งแต่ปีแรก (๒๕๕๕) วงเงิน ๗,๐๐๐ ล้านบาท

(๔) **เสริมคันกั้นน้ำและการดำเนินการตามแนวพระราชดำริ** โดยเสริมคันกั้นน้ำตามแนวพระราชดำริ ซึ่งปัจจุบันมีการทรุดตัวไปมาก ทำให้ประสิทธิภาพการป้องกันน้ำท่วมลดลง จำเป็นต้องเร่งฟื้นฟูโดยด่วน โดยการปรับปรุงซ่อมแซม และก่อสร้างคันกั้นน้ำตามแนวพระราชดำริเดิม ซึ่งเคยมีพระราชดำริไว้ประมาณปี ๒๕๒๘ เป็นคันดินและต่อมาบางส่วนได้ถูกพัฒนาเป็นแนวถนน เช่น ถนนร่มเกล้า ให้เป็นคันกั้นน้ำแบบถาวร และการปรับปรุงระบบป้องกันพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

๓) **หน่วยงานรับผิดชอบ** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงคมนาคม

๔) **หน่วยงานร่วมดำเนินการ** กระทรวงมหาดไทย สำนักนายกรัฐมนตรี

๕) **ระยะเวลาดำเนินการ** ตั้งแต่ปีที่ ๑ เป็นต้นไป

๕.๔.๔ **แผนงานพัฒนาคลังข้อมูล ระบบพยากรณ์ และเตือนภัย** โดยการพัฒนาระบบข้อมูล สร้างระบบแบบจำลองด้านน้ำเพื่อการพยากรณ์ และปรับปรุงระบบเตือนภัยของประเทศ ที่มีเอกภาพและประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) **เป้าประสงค์**

(๑) เพื่อให้ข้อมูลที่จำเป็นในการบริหารจัดการน้ำ เช่น ข้อมูลอุตุนิยมวิทยา อุทกวิทยา ข้อมูลการบริหารจัดการปากแม่น้ำ (Delta Management) ระบบสาธารณูปโภค ภูมิประเทศ ข้อมูลประชากร และโดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลความสูงอย่างละเอียดของผิวดิน ระดับคันคลอง สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ อยู่ในระบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน สามารถนำไปใช้ในแบบจำลองน้ำ แบบจำลองอากาศ และการกำหนดสถานการณ์น้ำภายใต้สภาพความแปรปรวนของฝนและปัจจัยพื้นฐานต่างๆ ได้

(๒) เพื่อให้มีแบบจำลองด้านน้ำที่มีประสิทธิภาพ สามารถพยากรณ์การเปลี่ยนแปลงสภาพน้ำได้อย่างแม่นยำ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจสนับสนุนการติดตามและเตือนภัย วางแผนและการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหาภัยพิบัติและการเปลี่ยนแปลงสภาพอากาศได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที

๒) เพื่อให้มีระบบเพื่อการติดตามสถานการณ์และแจ้งเตือนภัยพิบัติที่มีเอกภาพและบูรณาการ ช่วยให้การตัดสินใจและประมวลผลมีความถูกต้อง เชื่อถือได้และมีประสิทธิภาพ สามารถให้คำเตือนกับสาธารณชนได้อย่างทันเวลาและมีความต่อเนื่องในการรายงาน

๓) **วิธีการดำเนินงาน**

โครงการพัฒนาคลังข้อมูลน้ำ ระบบแบบจำลองเพื่อการพยากรณ์และปรับปรุงระบบเตือนภัยของประเทศ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โครงการตั้งแต่

ปีแรก (๒๕๕๕) วงเงิน ๓๔,๐๐๐ ล้านบาท โดยมีการดำเนินงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องได้แก่

(๑) การจัดตั้งคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ ประกอบด้วย

- การเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เป็นเจ้าของหรือผู้ผลิตชั้นข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- การจัดทำชั้นข้อมูลสำคัญที่ยังขาดอยู่หรือไม่สมบูรณ์ เช่นข้อมูลระดับความสูงอย่างละเอียด
- การจัดทำระบบคลังข้อมูลและระบบการให้บริการข้อมูล

(๒) การพัฒนาระบบแบบจำลองเพื่อการพยากรณ์ด้านน้ำ

(๓) การปรับปรุงระบบการเตือนภัยของประเทศให้เป็นองค์กรที่สามารถติดตามและวิเคราะห์สถานการณ์น้ำ เพื่อสามารถสื่อสารและแจ้งเตือนภัยด้านน้ำท่วมและภัยแล้งให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่ได้อย่างแม่นยำ ทันต่อเหตุการณ์และสอดคล้องกับข้อเท็จจริง ประกอบด้วย

- การปรับปรุงและเพิ่มสถานีโทรมาตรเตือนภัยในลำน้ำสำคัญ
- การติดตั้งระบบโทรทัศน์วงจรปิดที่ประตูระบายน้ำและสถานีสูบน้ำต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามและสั่งการการระบายน้ำจากส่วนกลาง
- การปรับปรุงองค์กรและพัฒนาระบบการแจ้งเตือนภัย เพื่อให้เป็นแม่ข่ายในการเตือนภัยให้แก่หน่วยงานและประชาชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้งด้านภัยน้ำท่วมและฝนแล้งที่ทันต่อเหตุการณ์

๔) **หน่วยงานรับผิดชอบ** สำนักนายกรัฐมนตรี

๕) **ระยะเวลาดำเนินการ** ตั้งแต่ปีที่ ๑ เป็นต้นไป

๕.๔.๕ **แผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่** เพื่อให้มีความสามารถในการเตรียมพร้อมป้องกันบรรเทาปัญหาอุทกภัย โดยการพัฒนาระบบป้องกัน บรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ที่มีความสำคัญ พัฒนาระบบการเจรจากับผู้ได้รับผลกระทบ และจัดให้มีระบบการสร้างคลังเครื่องมือ รวมถึงจัดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบระบบป้องกันที่ทำโดยเอกชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) **เป้าประสงค์** เพื่อฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่สำคัญ เช่น แหล่งชุมชน นิคมอุตสาหกรรม แหล่งมรดกวัฒนธรรม หรือเป็นพื้นที่สำคัญในภาพรวม เช่น พื้นที่ลุ่มน้ำเจ้าพระยา ฯลฯ ให้มีความสามารถในการป้องกัน บรรเทาปัญหาอุทกภัย รวมทั้งให้มีความสามารถในการเตรียมพร้อมและรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากอุทกภัย โดยในแต่ละพื้นที่เสี่ยงจะต้องมีการกำหนดมาตรการที่ใช้สิ่งก่อสร้างและไม่ใช้สิ่งก่อสร้างที่แตกต่างกันไป ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม

ในการจัดทำแผนเผชิญเหตุเป็นรายพื้นที่ โดยดำเนินการเสริมกับแผนฟื้นฟูและปรับปรุงประสิทธิภาพสิ่งก่อสร้างเดิม หรือตามโครงการที่วางไว้แล้ว เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

๒) **วิธีการดำเนินงาน** ในการจัดทำแผนลดความเสี่ยงของพื้นที่เขตเมือง จะให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการป้อนน้ำเข้าสู่ระบบการสูบน้ำหรืออุโมงค์ระบายน้ำรวมทั้งการฟื้นฟูคลองลัด คันกั้นน้ำพระราชดำริ และคันกั้นน้ำริมตลิ่งของแม่น้ำเจ้าพระยา ขณะที่พื้นที่เขตรอบเมืองจะให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูคลองลัด คลองแนวตั้ง คันกั้นน้ำพระราชดำริ และคันกั้นน้ำริมตลิ่งของแม่น้ำเจ้าพระยา ตลอดจนการพัฒนาทางระบายน้ำหลาก (Flood way) และพัฒนาศักยภาพคลองและระบบสูบน้ำ สำหรับพื้นที่เขตอุตสาหกรรม ควรให้ความสำคัญกับระบบระบายน้ำ/น้ำเสีย และเสริมคันกั้นน้ำ เป็นต้น แนวทางการดำเนินงานประกอบด้วยแผนงานและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(๑) **พัฒนาระบบป้องกัน บรรเทาอุทกภัยในพื้นที่ที่มีความสำคัญต่าง ๆ** เช่น แหล่งชุมชน นิคมอุตสาหกรรม มีระบบการป้องกันอุทกภัยที่ดี เพื่อเสริมกับแผนฟื้นฟูและปรับปรุงสิ่งก่อสร้างเดิม โดยไม่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ข้างเคียง และชุมชนสามารถเข้าถึงการใช้ประโยชน์ในระบบป้องกันอย่างเพียงพอ ทั้งนี้จำเป็นจะต้องมีระบบการแก้ไขปัญหาการขัดแย้ง (Conflict resolution)

(๒) **พัฒนาระบบการเจรจากับชุมชนผู้ได้รับผลกระทบ** เพื่อสร้างความเข้าใจถึงสถานการณ์อุทกภัย รวมทั้งจัดให้มีแผนปฏิบัติการแบบบูรณาการของแต่ละหน่วยงานทั้งในช่วงก่อน ระหว่าง และหลังเกิดเหตุการณ์ มีแผนอพยพเมื่อเกิดอุทกภัยอย่างเป็นระบบและทันต่อเหตุการณ์ และจัดเตรียมศูนย์อพยพพร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ และมีแผนช่วยเหลือฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบและพื้นที่ได้รับผลกระทบทั้งช่วยเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ

(๓) **ให้มีระบบการสร้างคลังเครื่องมือ** โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่ให้เพียงพอ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ที่จำเป็นได้ทันต่อเหตุการณ์

(๔) **จัดให้มีการวิเคราะห์ผลกระทบระบบป้องกันที่ดำเนินการโดยภาคเอกชน** เพื่อป้องกันผลกระทบต่อชุมชนโดยรอบ และระบบการป้องกันน้ำท่วมในภาพรวม

(๕) **จัดเตรียมแผนคมนาคมเมื่อเกิดอุทกภัย** เพื่อให้ประชาชนสามารถมีทางเลือกในการเดินทางได้เหมาะสมกับสถานการณ์

(๖) **จัดให้มีระบบการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียจากน้ำท่วมขัง** เพื่อลดความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน

(๗) **ปรับปรุงเทศบัญญัติ** ข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อลดปัญหาอุทกภัย อาทิ ปัญหาการถมดิน การรุกล้ำทางน้ำ

(๘) **จัดทำแผนช่วยเหลือ ฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบ**และพื้นที่ได้รับผลกระทบ ทั้งในระหว่างเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ ตลอดจนการฝึกอบรมและซักซ้อมภาคสนาม (Drill) เพื่อพร้อมรับสถานการณ์

(๙) **กำหนดแนวทางปฏิบัติสำหรับการก่อสร้างสิ่งก่อสร้าง** (Guideline๗) เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐาน

๓) **หน่วยงานรับผิดชอบ** กระทรวงมหาดไทย

๔) **หน่วยงานร่วมดำเนินการ** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงกลาโหม

๕) **ระยะเวลาดำเนินการ** ตั้งแต่ปีที่ ๑ เป็นต้นไป

๕.๔.๖ **แผนงานกำหนดพื้นที่รับน้ำนอง และมาตรการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการใช้พื้นที่เพื่อการรับน้ำ** โดยกำหนดพื้นที่รับน้ำนองในเขตเจ้าพระยาตอนบนและเจ้าพระยาตอนล่าง ฟื้นฟูและพัฒนาพื้นที่รับน้ำนองเพื่อใช้เป็นพื้นที่ชะลอน้ำหลากในภาวะวิกฤติ และจัดทำแผนการผันน้ำลงสู่พื้นที่รับน้ำนอง ร่วมกับการกำหนดมาตรการชดเชยความเสียหายเป็นกรณีพิเศษสำหรับพื้นที่ที่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่รับน้ำ โดยแผนการดำเนินงานมีเป้าประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) **เป้าประสงค์**

(๑) เพื่อบรรเทาผลกระทบที่เกิดจากอุทกภัยในพื้นที่ราบลุ่มน้ำเจ้าพระยา กรุงเทพและปริมณฑล

(๒) เพื่อสนับสนุนแผนการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่เสี่ยงตลอดบริเวณพื้นที่ราบลุ่มน้ำเจ้าพระยา กรุงเทพและปริมณฑล

(๓) เพื่อปรับรูปแบบการเกษตรและการใช้พื้นที่เกษตรกรรมในพื้นที่รับน้ำนองอย่างเป็นระบบ และช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่รับน้ำนองอย่างเหมาะสม

๒) **วิธีการดำเนินงาน**

(๑) **กำหนดพื้นที่รับน้ำนองในเขตเจ้าพระยาตอนบน** โดยมีโครงการพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง (แก้มลิงขนาดใหญ่) จำนวน ๕ แห่ง ในพื้นที่ที่สามารถใช้เป็นพื้นที่รับน้ำนองได้ ได้แก่ บึงบอระเพ็ด-ชุมแสง ชุมแสง-เก้าเลี้ยว-อำเภอเมืองนครสวรรค์ ตะพานหิน-บางมูลนาก-โพทะเล อำเภอเมืองพิจิตร-อำเภอโพธิ์ประทับช้าง อำเภอบางกระทุ่ม

(๒) **กำหนดพื้นที่รับน้ำนองในเขตเจ้าพระยาตอนล่าง** โดยมีโครงการพื้นที่ลุ่มต่ำรับน้ำนอง (แก้มลิงขนาดใหญ่) จำนวน ๕ แห่ง ในพื้นที่ที่สามารถใช้เป็นพื้นที่

รับน้ำนองได้ ได้แก่ บางบาล ๑ ป่าโมกข์-ผักไห่ ผักไห่-บางยี่หน บางบาล ๒ ดอนพุด-มหาราช ภูเขาทอง-บางปะหัน ชัยโย-บ้านแพรก อ่างทองตะวันตก

(๓) **จัดทำแผนการผันน้ำลงสู่พื้นที่รับน้ำนอง** โดยการปรับระยะเวลาการเพาะปลูกพืช/การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ให้สอดคล้องกับการทิ้งน้ำ การตั้งงบประมาณสนับสนุนสำหรับการจ่ายเป็นค่าชดเชยความเสียหายอย่างเหมาะสม รวมทั้งเสริมสร้างความเข้าใจและการยอมรับของประชาชนในพื้นที่ในการส่งเสริมให้เกิดความอยู่ดีมีสุขและความมั่นคงแก่เกษตรกร รวมถึงความมั่นใจและความมั่นคงของประชาสังคมเมือง และเศรษฐกิจของประเทศควบคู่กันไป

(๔) **กำหนดมาตรการชดเชยความเสียหายเป็นกรณีพิเศษสำหรับพื้นที่ที่ถูกกำหนดเป็นพื้นที่รับน้ำนอง** โดยให้หน่วยงานที่เป็นผู้กำหนดพื้นที่รับน้ำเป็นหน่วยงานดำเนินการด้านการชดเชย ทั้งนี้ ควรเป็นการชดเชยในส่วนของรายได้ที่ขาดหายไป ไม่ใช่เป็นการชดเชยส่วนต่าง ซึ่งจะทำให้ไม่สามารถดำเนินการบริหารจัดการได้อย่างเบ็ดเสร็จ รวมทั้งสนับสนุนการสร้างความอยู่ดีกินดีของผู้ได้รับผลกระทบ ทั้งด้านปัจจัยการผลิต และด้านการตลาด

ตัวอย่างโครงการ ได้แก่ โครงการปรับปรุงพื้นที่เกษตรชลประทานเป็นแก้มลิงแม่น้ำประมาณ ๒ ล้านไร่ เพื่อใช้เก็บน้ำหลากชั่วคราวประมาณ ๖,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ ล้าน ลูกบาศก์เมตร ในฤดูน้ำหลาก และสามารถใช้เป็นแหล่งปลูกข้าวนาปรังได้ปีละ ๒ ครั้ง ประกอบด้วย พื้นที่ชลประทานของโครงการชลประทานพิษณุโลก (เขื่อนนเรศวร) และพื้นที่ชลประทานของโครงการเจ้าพระยาใหญ่ (เขื่อนชัยนาท) และพื้นที่ชุ่มน้ำขนาดใหญ่ วงเงิน ๖๐,๐๐๐ ล้านบาท โดยดำเนินการตั้งแต่ปีที่ ๑ เป็นต้นไป (๒๕๕๕)

๓) **หน่วยงานรับผิดชอบ** กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย

๔) **ระยะเวลาดำเนินการ** ตั้งแต่ปีที่ ๑ เป็นต้นไป

๕.๔.๗ **แผนงานปรับปรุงองค์กรเพื่อบริหารจัดการน้ำ** ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๓) **เป้าประสงค์** เพื่อให้มีองค์กรบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ ที่สามารถตัดสินใจได้อย่างฉับพลันในยามวิกฤติ ในลักษณะ Single command ในภาวะฉุกเฉินหรือเมื่อเกิดอุทกภัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๔) **วิธีการดำเนินงาน** โดยการจัดตั้งองค์กรในการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างถาวร ในการแก้ไขปัญหาอุทกภัย เพื่อที่ทำหน้าที่ ดังนี้

(๑) ติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยระยะเร่งด่วนที่หน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการเพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของแผนปฏิบัติการและแผนแก้ไขปัญหาอุทกภัยในระยะยาว

(๒) สั่งการในลักษณะ Single command ในภาวะฉุกเฉินหรือเมื่อเกิดอุทกภัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เพื่อให้เกิดเอกภาพในการแก้ปัญหาอุทกภัยในระยะยาวอย่างยั่งยืนตามแผน ตั้งแต่การบริหารจัดการเขื่อนหลักการปรับปรุงประสิทธิภาพสิ่งก่อสร้าง เช่น การบริหารจัดการอาคารระบายน้ำ การดำเนินการตามแผนเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่ การจัดการด้านเครื่องมือ/เครื่องจักร อุปกรณ์ (Reserve forces) เพื่อรับมือกับภาวะฉุกเฉิน และสามารถสนับสนุนการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๓) **หน่วยงานรับผิดชอบ** สำนักนายกรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๔.๘ **แผนงานสร้างความเข้าใจ การยอมรับ และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอุทกภัยขนาดใหญ่ของทุกภาคส่วน** ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

๑) **เป้าประสงค์** เพื่อให้การบริหารจัดการในการแก้ปัญหาอุทกภัย รวมถึงภัยพิบัติขนาดใหญ่อื่น ๆ ของภาครัฐและภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ได้รับความร่วมมือจากชุมชน ประชาชน ทั้งในและนอกพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบด้วยดี

๒) **วิธีการดำเนินงาน** ประกอบด้วย

(๑) **การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชน** และผู้มีส่วนได้เสียผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งแผ่นพับ วิทยุ โทรทัศน์ หอกระจายข่าว เพื่อให้ประชาชนเกิดความเข้าใจ และรับรู้ถึงความก้าวหน้าของภาครัฐเกี่ยวกับแผนงานการบริหารจัดการน้ำ

(๒) **เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและบริหารจัดการน้ำ** ผ่านเวทีประชาคม รวมถึงมีการอบรมอาสาสมัครให้ในท้องถิ่นเพื่อเป็นสื่อกลางระหว่างภาครัฐกับชุมชน การจัดตั้งองค์ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำในระดับพื้นที่ เช่น คณะกรรมการลุ่มน้ำ และองค์การผู้ใช้น้ำ เป็นต้น

๓) **หน่วยงานรับผิดชอบ** สำนักงานนายกรัฐมนตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔) **ระยะเวลาดำเนินการ** ตั้งแต่ปีที่ ๑ เป็นต้นไป

๖. กลไกการบริหารจัดการ

๖.๑ การดำเนินการในระยะแรก

คณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (กยน.) ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผนแม่บทและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รวมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการแก้ปัญหาและวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ และกำหนด

กรอบการลงทุนด้านการบริหารทรัพยากรน้ำของประเทศ จะทำหน้าที่ในการกำกับ เร่งรัดและติดตามการดำเนินงาน รวมทั้งให้คำปรึกษาในการดำเนินการตามแผนงาน โครงการ ซึ่งหากมีการจัดตั้งองค์กร หรือคณะกรรมการ ที่กำหนดไว้ในแผนดังกล่าวแล้วเสร็จ จะถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้กับองค์กรหรือคณะกรรมการที่ได้จัดตั้งขึ้น โดยในชั้นนี้ สำนักงานคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ส.กยน.) จะทำหน้าที่รายงานผลการดำเนินงานต่อ กยน.

๖.๒ การดำเนินการตามแผนแม่บท

เพื่อให้การดำเนินการตามแผนแม่บทและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถลดระดับความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากอุทกภัยได้ และดำเนินการแล้วเสร็จได้ภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ จะมีการจัดตั้งองค์กร และคณะกรรมการ ดังนี้

๖.๒.๑. **องค์กรบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ** โดยในระยะเร่งด่วนให้มีคณะกรรมการเฉพาะกิจที่มีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน และมีรัฐมนตรีและปลัดกระทรวงจากหน่วยงานหลักที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการน้ำให้เป็นเอกภาพเพื่อบริหารจัดการแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยระยะเร่งด่วน สำหรับในระยะยาวให้มีคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศเป็นการถาวร ทำหน้าที่สั่งการ และติดตามการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการเพื่อป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัย ในลักษณะ Single command ในภาวะฉุกเฉินหรือเมื่อเกิดอุทกภัยกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

๖.๒.๒. **คณะกรรมการติดตามเร่งรัดการดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ** ทำหน้าที่ติดตาม เร่งรัดการดำเนินโครงการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ให้สามารถดำเนินการได้ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ และให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงาน โดยให้รายงานความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อ ครม. เพื่อปรับปรุงการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีสำนักงานคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ส.กยน.) ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการฯ

๖.๒.๓. **คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบ** ทำหน้าที่ประเมินผลการดำเนินการในภาพรวมของแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแผนแม่บทฯ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาและวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีสำนักงานคณะกรรมการยุทธศาสตร์เพื่อวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ส.กยน.) ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการฯ

****